

Problematika sociálních služeb v České republice pro rok 2013

Dotační řízení pro rok 2013 bylo vyhlášeno v srpnu roku 2012, sběr žádostí o dotaci ze státního rozpočtu pak probíhal v září a říjnu roku 2012. Vzhledem k problémům s nově implementovanou aplikací pro sběr a hodnocení žádostí byl termín pro sběr žádostí posunut až do listopadu 2012. V případě nově registrovaných sociálních služeb nebo v případě změn v registraci služeb (rozšíření kapacit, registrace nové formy služby) nebo v případě nepodání žádosti ze závažného důvodu v řádném termínu je i letos možné žádost zpracovat a podat v mimořádném termínu. Alternativou je mimořádně dofinancovat existující služby v dosud nestanoveném termínu (předpoklad duben 2013) z prozatím určené rezervy ve výši 102 mil. Kč.

Je otázkou, jak budou letos krajské úřady participovat na dotačním řízení (jak jim ukládá implicitně ustanovení § 101 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů). Většina krajských úřadů, stejně jak v loňském roce bude participovat na dotačním řízení (jak jim ukládá implicitně ustanovení § 101 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů) pouze do úrovně ohodnocení takzvané potřeby sociální služby, efektivity rozpočtu sociální služby, a to včetně vymezení neuznatelných nebo nadhodnocených položek a následně také **stanovení optimálního návrhu** výše dotace v rámci souhrnné žádosti krajského úřadu o dotaci ze státního rozpočtu. Optimálním návrhem výše dotace se rozumí dotace na zajištění základních činností sociálních služeb ve výši ideální, tedy s neomezeným množstvím finančních prostředků, celkový souhrn výše takového optimálního návrhu, či spíše požadavků pro rok 2013 činí 8,29 mld. Kč.

Tato situace opět zkomplikuje proces stanovení **reálné výše dotace**, tj. odpovídající disponibilní částce 6,05 mld. Kč, stanovené státním rozpočtem ČR na rok 2013 pro jednotlivé poskytovatele sociálních služeb. Zejména

proto, že tato role přísluší jednotlivým krajským úřadům, aby v rámci možnosti státního rozpočtu a následně stanoveného rámcového směrného čísla pro jednotlivý kraj určily výši reálné dotace pro dané sociální služby. Krajské úřady toto mají činit s ohledem na potřebnost sociální služby, resp. stanovené priority v rámci zajištění jejich místní a typové dostupnosti sociálních služeb v kraji.

MPSV určilo nejen způsob stanovení výpočtu směrných čísel krajů, ale také způsob stanovení priorit pro dotační řízení. MPSV stanovilo v širokém konsultačním procesu se sociálními partnery všechny algoritmy redistribuce dotační částky na jednotlivé služby.

MPSV nezbyvá za dané situace jiné řešení, než postupovat podobně jako v roce předchozím, v kontextu schváleném v materiálu Principy a priority dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2013. Tento materiál stanovuje zásadní priority dotačního řízení, mimo jiné zpřesnění rozsahu působnosti programu podpory B, kdy MPSV bude usilovat o přesun vybraných služeb do programu podpory A. Lze konstatovat, že i přes opakovaně upozornění se určitý počet poskytovatelů sociálních služeb zařazuje do celostátní působnosti, a to přesto, že poskytují typicky regionální služby a nezajišťují žádnou specifickou pomoc v daném regionu, která by byla pro krajskou úroveň složitě uchopitelná. Další ze stanovených priorit je pokračovat v trendu, který byl aktuální i v roce 2012, tedy posilovat poměr normativních nákladů na službu vůči historii dotace. Poměr stanovený pro letošní rok je 50:50, v dalších letech se bude dále zvyšovat ve prospěch normativních nákladů. Ostatní priority jsou následující: vyloučení střetu zájmů, rovný přístup ke všem poskytovatelům, analýza střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb jakožto podkladů pro poskytování dotací, podpora terénních a ambulantních služeb sociální péče, podpora sociálních služeb zaměřených na podporu dětí ohrožených sociálním vyloučením, včetně podpory jejich případných pěstounských rodin a dále sociálních služeb zaměřených na jednotlivce ohrožené předlužením a s tím souvisejícími sociálně nežádoucími jevy, podpora pobytových služeb sociální péče realizující kroky vedoucí k deinstitutionalizaci a humanizaci, nepodpora navyšování kapacit pobytových

služeb sociální péče a nepodpora těm sociálním službám, které jsou v rozporu s obecnými pravidly dotačního řízení a finanční kontroly.

Při určení tzv. směrného čísla jednotlivým krajům bude ze strany MPSV k jednotlivým krajům zachován stejně jako v předchozích letech rovný přístup. MPSV bude postupovat naprosto transparentně a nezaujatě a výsledná směrná čísla (alokace souhrnných částek pro jednotlivé regiony k distribuci poskytovatelům sociálních služeb) budou maximálně objektivizovaným ukazatelem, který vychází čistě z matematicko-statistických metod výpočtu a je popsán ve výše uvedeném materiálu.

program podpory A	Směrné číslo 2013 CELKEM (bez 2% rezervy)		Směrné číslo 2012 CELKEM (bez 2% rezervy pro 2.kolo)	
	kraj	v Kč	v %	v Kč
Hlavní město Praha	8,00%	460 108 332	7,63%	441 392 000
Jihočeský	6,72%	386 736 235	6,67%	386 017 122
Jihomoravský	8,97%	516 162 531	9,36%	541 940 000
Karlovarský	3,46%	199 010 690	3,52%	203 531 714
Královéhradecký	5,68%	326 432 957	5,44%	314 908 153
Liberecký	4,26%	244 770 040	3,98%	230 327 116
Moravskoslezský	11,66%	670 781 082	12,64%	731 552 977
Olomoucký	7,68%	441 673 418	7,97%	461 127 204
Pardubický	5,57%	320 294 654	5,17%	299 380 082
Plzeňský	4,81%	276 455 464	4,82%	278 809 810
Středočeský	10,84%	623 708 556	10,51%	608 192 120
Ústecký	9,78%	562 301 882	9,73%	563 218 297
Vysočina	5,37%	308 580 203	5,30%	306 763 030
Zlínský	7,20%	414 338 112	7,25%	419 740 375
Celkem	100,00%	5 751 354 155	100,00%	5 786 900 000

Uvedené metody aplikované do výpočtů směrných čísel zahrnou veškeré relevantní parametry, mezi které mimo jiné patří podíl kraje na celkové kapacitě jednotlivých druhů služeb, na celkovém požadavku na dotaci, na celkovém počtu zaměstnanců a na celkové poskytnuté dotaci v minulém roce. Takto objektivizované částky sice nemusí odpovídat mnohým představám o tom, jakou měrou by se měl stát podílet na financování služeb

v konkrétních regionech, vycházejí však z rozpočtové reality a v současné době jako jediné umožňují optimalizovat distribuci prostředků státního rozpočtu do jednotlivých krajů.

Pro úplnost údajů vyplývajících ze žádostí o dotace ze státního rozpočtu na tomto místě uvádíme, že celkové požadavky jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb vyjádřené poskytovateli sociálních služeb v době podávání žádostí o dotace ze státního rozpočtu činí 10844 mil. Kč, částka určená na dotace ze státního rozpočtu k vyplacení v dotačním řízení činí prozatím 6 053 mil. Kč, **podíl dotace** ze státního rozpočtu poskytované prostřednictvím kapitoly 313 – MPSV **činí 55,8% z předkládaných požadavků** poskytovatelů sociálních služeb na dotaci MPSV na jednotlivé služby.

Shrnutí

Dotační částka stanovená v zákoně o státním rozpočtu na rok 2013, je konstantou, kterou MPSV nemůže měnit a musí z ní vycházet při dotačním řízení v tomto roce. Tato částka 6,053 mld. Kč je ve srovnání s rokem 2012 fakticky nižší, ale je třeba vzít v úvahu, že část sociálních služeb bylo v roce 2012 a ještě částečně bude i v roce 2013 placeno z Individuálních projektů OPLZZ. Tabulka ukazuje vývoj prostředků stanovených na dotace na poskytování sociálních služeb v posledních třech letech.

v tis. Kč

	2011	2012*	2013 předpoklad	Index 3 : 2
	1	2	3	4
Transfery na služby sociální péče a služby sociální prevence poskytovatelům sociálních služeb prostřednictvím kraje	5 951 488	5 824 006	5 752 300	98,77
Transfery na služby sociální péče a služby sociální prevence poskytovatelům sociálních služeb (dotační řízení MPSV)	195 473	222 115	203 700	91,71
Transfery ČKCH na domovy důchodců duchovních a řeholnic	63 709	65 000	60 200	92,62
Transfery na okamžité řešení mimořádných situací	16	40 000	37 000	92,50
Transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - celkem	6 210 686	6 151 121	6 053 200	98,41

* upravený rozpočet k 30.9.2012

Sociální služby jsou od počátku vystavěny na vícezdrojovém financování a předpokládáme, že ostatní zdroje financování budou rovněž plnit své subvenční a platební závazky tak, jak tomu bylo v minulých letech. MPSV, třebaže působí jako garant systému sociálních služeb nemůže dlouhodobě vyrovnávat individuální výpadky v dotacích způsobených nejrůznějšími

okolnostmi (např. výpadky ostatních finančních zdrojů, nedostatečné využívání možností úhrad od klientů apod.).